

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Светла Славова Янева

Нов български университет

Научно направление 2.2. История и археология

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност

професор на ½ щат

в професионално направление 2.2. История и археология,

обявен в ДВ бр. 54/16.06.2020 г.,

с кандидат дфн Момчил Николаев Методиев

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Дфн Момчил Николаев Методиев изпълнява (а по редица показатели – и надхвърля) минималните национални изисквания към научната и преподавателската дейност за Област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, Професионално направление 2.2. История и археология, определени от Закона за развитието на академичния състав в Република България както и от Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ, на които трябва да отговарят кандидатите за заемане на академичната длъжност „професор“.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

За участието си в обявения конкурс за професор дфн Момчил Методиев представя два хабилитационни труда – монографиите *Нюйоркски митрополит Андрей: биография, спомени, дневници*. София: Рива, 2016. ISBN 978-954-320-561-5 и *Държавна сигурност: Предимство по наследство: Професионални биографии на водещи офицери*. София: Сиела, Институт за изследване на близкото минало, 2015. ISBN 978-954-28-1937-0 (в съавторство с Мария Дерменджиева).

Един от приносите на монографията *Нюйоркски митрополит Андрей: биография, спомени, дневници* е реконструкцията на биографията на една интересна и значима за българската история на XX в. личност – митрополит Андрей, първият митрополит на

българската епархия в Северна Америка, въз основа на слабо проучени и разнообразни архивни източници. Особено приносно е поставянето на изследването на неговия живот и дейност не само в контекста на историята на Българската православна църква през този период, но и на развитието на българското общество, картината на българската емиграция, както и на „световния ход на историята” през това наситено със събития столетие. Това позволява не само пълноценното разкриване на личността на митрополита, но и съществено допълване и вплътняване, на принципа на микроисторията, на представите ни за редица процеси и институции, включително и за действията и методите на Държавна сигурност.

Другата монография, *Държавна сигурност: Предимство по наследство: Професионални биографии на водещи офицери* запълва успешно една значима от историографска и обществена гледна точка празнота: докато досега изследванията и общественият интерес бяха фокусирани върху сътрудниците на Държавна сигурност, този труд осветлява главните действащи лица в системата – офицерите. Като реконструира, на базата на разнообразни и в по-голямата си част неизползвани досега източници, произхода и професионалната кариера на две поколения водещи офицери, заемали различни длъжности в системата на Държавна сигурност, изследването аргументирано доказва, че израстването в йерархията на тази институция се основава на два формални критерия – произход и прослужено време и зависи повече от произхода, познанствата и контактите на служителя, отколкото от образованието или качеството на работата му. Така като трайна отличителна черта на Държавна сигурност се очертава нейният антимеритократичен характер и подход при подбора и кариерното развитие на служителите ѝ, превърнали я не само в репресивана, но и в затворена и стагнираща институция, служеща не на обществото и на националната сигурност, а на партийни и частни интереси.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Дфн Момчил Методиев има публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ – *Папите и тяхната империя (II–VII в.)*. Велико Търново: Габеров, 2002. ISBN 954-9607-68-22, както и публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките” – *Между вярата и компромиса. Българската*

православна църква и комунистическата държава (1944-1989 г.). София: Институт за изследване на близкото минало, 2010. ISBN 978-954-28-0649-3. Тази книга, представляваща първото цялостното изследване на историята на Българската православна църква през комунизма, внася съществен принос в разкриването на отношенията между Православната църква и комунистическата държава, на средствата за провеждане на държавната политика на насилствена секуларизация, на политиката към българските църковни общности в чужбина и на състоянието на църковния живот в България въз основа на анализ на нови архивни източници.

Дфн Момчил Методиев е автор и на монография, която не е представена като хабилитационен труд – *Машина за легитимност. Ролята на Държавна сигурност в комунистическата държава*. София: Институт за изследване на близкото минало, 2007. ISBN 978-954-28-0237-2, както и на две глави в колективни монографии. Наред с това, Момчил Методиев е автор и съавтор на две студии и автор на две статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както и на 13 студии и на 23 статии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове.

Представените от дфн Момчил Методиев публикации за участие в конкурса за професор покриват един впечатляващо широк спектър от теми и проблеми, голяма част от които не са били обект на самостоятелно изследване и внасят значителен принос в историографията.

3. Цитиране от други автори

Научните трудове на дфн Момчил Николаев Методиев са цитирани или рецензирани в 6 издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове, в 29 монографии и колективни томове с научно рецензиране, както и в 30 публикации в нереперирани списания с научно рецензиране.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Дфн Момчил Методиев е взел участие в 6 национални научни или образователни проекта: Член на Мултидисциплинарната експертна комисия по историческите и образователните въпроси между Република България и Република Северна Македония. Създадена с решение на Министерския съвет от 9 май 2018 г.; Институт за изследване

на близкото минало. Член на Експертния съвет. (2005 – до днес); Главен редактор на сп. "Християнство и култура" (от 2010 г. – до днес); „Гражданско образование в действие“ [Образователен проект, проведен от Софийска платформа и подкрепен от МОН. Период на действие: 2017 – 2020]; „Уроците на миналото: какво се случи преди '89-та?“ [Образователен проект, проведен от Софийска платформа и подкрепен от МОН. Период на действие: 2016 – 2017] и „25 години свободна България“ [Образователен проект, проведен от Софийска платформа и подкрепен от МОН. Период на действие 2014 – 2015].

Той е участвал и в 3 международни научни и образователни проекта: „Transition Dialogue 2019-2021. Dealing with change in democratic ways.“ [Образователен проект за нови подходи в преподаването на пост-комунистическия преход в Германия и страните от Източна Европа, с цел развитие на нови концепции в гражданското образование. Организиран от германската Федерална агенция за гражданско образование (Bundeszentrale für politische Bildung/bpb). Период на действие: май 2019 – декември 2021 г.]; “The Generation of transition in Europe’s post-communist societies: Challenges for civic engagement and citizenship education”. [Проект по гражданско образование за поколенията на прехода и наследството на комунизма в страните от Източна Европа. Организиран от германската Федерална агенция за гражданско образование (Bundeszentrale für politische Bildung/bpb). Период на действие: 17 август 2018 – 28 февруари 2019] и „Cold War International History Project“. Woodrow Wilson Center, Washington DC. Research assistant (2001-2002).

III. Учебна и преподавателска дейност

Дфн Момчил Николаев Методиев има необходимата аудиторна и извън-аудиторна заетост; той работи активно и в електронния обучителен модул MOODLE – НБУ, включително и с авторски материали. Съавтор е и на публикувано учебно пособие, което се използва в училищната мрежа. Преподава и на английски език в МП „Югоизточноевропейски изследвания“ на НБУ. Участвал е в научно жури със становище за докторска дисертация, защитена в Департамент „История“ на НБУ.

IV. Административна и обществена дейност

Като хоноруван лектор в НБУ дфн Момчил Методиев е участвал в семинари, обсъждания и изпитни комисии на Департамент „История“, давайки своя принос за

успешното им провеждане. С участието си в различни проекти, експертни комисии и съвети той допринася за преосмислянето на близкото минало от епохата на комунизма и пост-комунизма и за развитието на гражданското образование в България и Източна Европа.

V. Лични впечатления от кандидата

Личните ми впечатления от кандидата ми дават основание да смятам, че д-р Момчил Методиев притежава всички академични качества, необходими за заемане на академичната длъжност професор и голям потенциал за развитие като изследовател. Той винаги е проявявал ангажираност с учебния процес, интерес към мненията и развитието на студентите, както и диалогичност и колегиалност във взаимоотношенията си с преподавателите.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

В гореизброените точки I до V съм изразила положителното си мнение за дейността и постиженията на кандидата и нямам забележки. Убедена съм, че неговото включване в академичния състав на НБУ на академичната длъжност професор би допринесло за укрепването и развитието на Департамент „История” и на университета като цяло, както в сферата на научно-изследователската дейност, така и по отношение на образователната мисия на НБУ.

В заключение, въз основа на всичко гореизложено, давам положителна оценка на академичната дейност на кандидата за заемане на академичната длъжност професор на ½ щат по обявения конкурс в научно направление 2.2. „История и археология” д-р Момчил Николаев Методиев и предлагам допускането му до избор от Академичния съвет на НБУ.

Дата: 01.10.2020

Подпис:

доц. д-р Светла Янева